

Đàn ghi ta của Lorca là một bài thơ nói về cái chết của một nhà nghệ thuật và niềm xót thương cho những cách tân nghệ thuật của ông. Để dễ dàng tiếp cận nghệ thuật cũng như nội dung, VUIHOC đã biên soạn bài Đàn ghi ta của Lorca trong bài viết dưới đây.

1. Soạn bài đàn Ghi-ta của Lorca: Phân tác giả

1.1 Cuộc đời

- Tên khai sinh của Thanh Thảo là Hồ Thành Công, ông sinh vào năm 1946.
- Quê hương ông ở huyện Mộ Đức thuộc tỉnh Quảng Ngãi.
- Trước năm 1975: Ông đã tốt nghiệp Khoa Ngữ văn trực thuộc Trường Đại học Tổng hợp Hà Nội, sau đó ông tham gia vào cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Thanh Thảo được biết đến là gương mặt tiêu biểu trong thế hệ thơ trẻ giai đoạn kháng chiến chống Mỹ.
- Sau năm 1975: Ông vẫn tiếp tục tham gia sáng tác thơ và có nhiều nỗ lực nhằm cải cách thơ Việt dựa vào xu hướng đào sâu nội tâm, tìm kiếm một cách thể hiện mới thông qua thể thơ tự do, xóa bỏ đi mọi ràng buộc, khuôn mẫu và nhịp điệu thì trở nên bất thường nhằm mở ra một cơ chế liên tưởng vô cùng mới lạ, phóng khoáng.

1.2 Thành tựu sáng tác

- Thanh Thảo được nhận Giải thưởng Nhà nước về văn học - nghệ thuật vào năm 2001.
- Một số tác phẩm chính tiêu biểu: Những người đi tới biển (thuộc thể loại trường ca - 1977), Dấu chân qua trắng cỏ (thuộc thể loại thơ - 1978), Những ngọn sóng mặt trời (thuộc thể loại trường ca - 1981), Khối vuông ru-bích (thuộc thể loại thơ - 1985)...
- Phong cách thơ của Thanh Thảo: Thơ của Thanh Thảo đại diện cho tâm tư của những người tri thức với nhiều suy tư, trăn trở về những vấn đề tồn tại trong xã hội và thời đại. Ông luôn mong muốn có được cuộc sống được cảm nhận và bộc lộ ở bề sâu nên luôn luôn khước từ lối văn thể hiện dễ dãi. Tư duy của thơ Thanh Thảo rất giàu tâm tư, mãnh liệt và phóng túng trong cảm xúc và ít nhiều tồn tại màu sắc tượng trưng siêu thực.

2. Soạn bài đàn ghi ta của Lorca: Phần tác phẩm

2.1 Hoàn cảnh sáng tác

Bài thơ được rút ra từ tập khối vuông rubic (năm 1885), đây là một trong những tác phẩm tiêu biểu đặc trưng cho lối tư duy về tư tưởng giàu tâm tư phóng túng và ít nhiều tồn tại màu sắc tượng trưng siêu thực.

2.2 Thể thơ và bố cục

- Tác phẩm “Đàn ghi ta của Lor-ca” được viết bằng thể thơ tự do.

- Bài thơ được viết với bố cục gồm 4 phần:

- Phần 1: Từ đầu đến “mỏi mòn”: Hình ảnh Lorca là một con người tự do và một nghệ sĩ cách tân.
- Phần 2. Tiếp đến “máu chảy”: Lorca đã bị hạ sát và nỗi xót xa ấy bộc tả sự cách tân về nghệ thuật còn đang dang dở.
- Phần 3. Tiếp đến “đáy giếng”: Niềm thương xót cho Lorca và những cách tân trong nghệ thuật còn đang dang dở của ông.
- Phần 4. Còn lại: Suy nghĩ về cuộc giải thoát, cách từ biệt của Lorca.

3. Soạn bài Đàn ghi ta của Lorca: Hướng dẫn trả lời câu hỏi

Câu 1: Trang 166 SGK Ngữ văn 12 tập 1

Bài thơ được viết bằng thể tự do, thiết lập các câu từ dựa trên dòng cảm xúc mãnh liệt về cái chết bi thương của người nghệ sĩ Lorca. Để theo dõi được mạch cảm xúc, hãy đọc thật kĩ và tìm ra sức gợi liên tưởng của các hình ảnh sau đây: áo choàng đỏ gắt, tiếng đàn bọt nước, vàng trắng chênh choáng, yên ngựa mỏi mòn; qua tới các hình ảnh: áo choàng bê bết đỏ, tiếng ghi ta lá xanh, tiếng ghita nâu, tiếng guitar tròn bọt nước vỡ tan, tiếng ghita rờn rờn máu chảy,...; đến: Lorca bơi sang ngang, trên chiếc ghita màu bạc, chàng ném lá bùa cô gái Di-gan vào xoáy nước, ném trái tim mình nào lặng yên...

Gợi ý:

Bài thơ được viết bằng thể tự do, thiết lập câu từ dựa trên dòng cảm xúc mãnh liệt về cái chết bi thương của Lorca thông qua một loạt các hình ảnh mang tính biểu tượng.

Hệ thống những hình ảnh: người nghệ sĩ, vàng trắng hay yên ngựa đến cây đàn ghi ta... tái hiện lại chân dung của Lorca một cách lãng mạn như thể đang nhún nhảy theo điệu nhạc lilalila “mỏi mòn”, từ “mỏi mòn” thể hiện trạng thái mệt mỏi, hết sức khi phải làm việc trong một khoảng thời gian rất dài. Trên con đường sáng tạo và đổi mới thơ ca, có lẽ Lorca cũng có những phút giây cảm thấy thực sự mệt mỏi. Tác giả Thanh Thảo đã thấu hiểu và cảm thông sâu sắc với Lorca.

Hình ảnh “áo choàng bê bết đỏ” dùng để tái hiện rõ nét bi kịch thảm khốc đã tới và nhấn chìm cuộc đời của Lorca.

Âm thanh từ những tiếng đàn đã được thị giác hóa và mang đến những sắc màu thông qua các hình ảnh như “tiếng ghi ta xanh lá”, “tiếng ghi ta nâu”, “tiếng ghi ta tròn bọt nước vỡ tan”, “tiếng ghi ta ròng rọc máu chảy”,...

Những hình ảnh “Lorca bơi sang xoáy nước” và “chiếc ghi ta màu bạc” thể hiện rằng người thiên tài ấy đã phải đi sang thế giới bên kia cùng với tất cả tình yêu thương với nghệ thuật cháy bỏng.

Những hình ảnh liên tưởng hiện lên ở thể chủ động: “chàng ném lá bùa cô gái Di – gan vào xoáy nước”, hay “ném trái tim mình vào lặng yên”...

Câu 2: Trang 166 SGK Ngữ văn 12 tập 1

Hãy nêu lên cảm nhận của các anh (chị) khi đọc đoạn thơ dưới đây:

không ai chôn cất tiếng đàn
tiếng đàn như cỏ mọc hoang
giọt nước mắt vàng trắng
long lanh trong đáy giếng.

Gợi ý:

Đoạn thơ trên nói lên sức sống vĩnh cửu của tiếng đàn Lorca.

– “không ai chôn cất tiếng đàn” thể hiện rằng nhân dân đất nước Tây Ban Nha làm trái ngược với ước nguyện của nghệ sĩ Lorca.

– “tiếng đàn như cỏ mọc hoang” có 2 hình ảnh cần quan tâm tới:

+ Tiếng đàn để nói về con người, cuộc đời và sự nghiệp cách tân nghệ thuật của Lorca.

+ Hình ảnh “cỏ mọc hoang” lại mang nhiều ý nghĩa: cỏ mọc rất nhiều và rất nhanh thể hiện lên sức sống vô cùng mãnh liệt và bền bỉ trong con người, sự nghiệp cũng như tài năng của Lorca. Hay cũng để nói về sự ra đi của Lorca, các nhà thơ Tây Ban Nha khác sẽ bị thiếu mất người dẫn đường trong nền văn thơ sau này cũng như thứ cỏ mọc hoang bên đường kia.

– “giọt nước mắt vàng trắng”:

+ “giọt nước mắt” để bộc lộ nỗi niềm nhớ thương, thương tiếc khôn nguôi của người dân thuộc đất nước Tây Ban Nha.

+ Hình ảnh “vàng trắng” chính là hình ảnh của thực thể thiên nhiên trong vũ trụ cao rộng, hay nhân hoá đến sự nghiệp sáng tạo thơ ca của Lorca.

– “long lanh trong đáy giếng”:

+ “Đáy giếng” chính là nơi chôn giấu tội ác của bọn hắc ác.

→ Cuộc đời, nhân cách và sự nghiệp của Lorca thực sự toả sáng mãi theo dòng chảy của thời gian mặc kệ kẻ thù có chôn vùi ở nơi âm u, lạnh lẽo.

Câu 3: Trang 166 SGK Ngữ văn 12 tập 1

Hình tượng “tiếng đàn” ở trong bài thơ muốn bộc lộ ý nghĩa ẩn dụ như thế nào?

Gợi ý:

Ý nghĩa ẩn dụ trong hình tượng “tiếng đàn” của bài thơ:

- Tiếng đàn nhiều lần được xuất hiện trong bài thơ bao gồm: “tiếng đàn bọt nước”, “tiếng ghi-ta lá xanh”, “tiếng ghi ta nâu”, “tiếng ghi- ta tròn bọt nước vỡ tan”, “tiếng ghi- ta rỗng rỗng” và cả “tiếng đàn như cỏ mọc hoang”
- Hình ảnh “tiếng đàn” xuất hiện nhiều lần và cũng được thể hiện với nhiều cung bậc cảm xúc khác nhau, sự đa dạng với nhiều trạng thái: từ vui tươi, âm thanh lại bị chia cắt, tan vỡ ra, khi lại là âm thanh của cái chết, lúc lại là giai điệu của tình yêu.
- Tiếng đàn ghi ta chính là sự cân bằng giữa nhiều cung bậc cảm xúc:
 - + Cảm xúc của người nghệ sĩ Lorca được gửi gắm thông qua tiếng đàn
 - + Cuộc đời của Lor-ca được ví như tiếng đàn ghi ta bởi âm thanh, cảm xúc lúc thì hào hùng, mạnh mẽ, lúc lại trầm lắng, mang vẻ u buồn.
 - + Âm thanh của tiếng đàn tượng trưng cho cảm xúc mãnh liệt của tác giả: đó là niềm tiếc thương vô cùng đau đớn, sự ngưỡng mộ sâu sắc trước cuộc đời của Lorca

4. Soạn bài Đàn Ghi ta của Lorca: Phần hướng dẫn luyện tập

Nêu những cảm nhận của anh (chị) về hình ảnh người nghệ sĩ Lorca được thể hiện thông qua tác phẩm “Đàn ghi ta của Lor-ca”?

Gợi ý:

Mở bài:

- Giới thiệu về tác giả Thanh Thảo cùng tác phẩm “Đàn ghi ta của Lorca”
- Giới thiệu chung về hình ảnh của nghệ sĩ Lorca theo mạch cảm xúc vừa sâu sắc lại mạnh mẽ của tác giả Thanh Thảo

Thân bài:

a. Lorca là một người nghệ sĩ tự do nhưng lại cô đơn

- “những tiếng đàn bọt nước”: hình ảnh báo trước về những điều không lành với sự ngăn ngủi, mong manh như số phận của người nghệ sĩ tài ba bạc mệnh.
- “Tây Ban Nha áo choàng đỏ gắt”: chính là hình ảnh miêu tả cuộc đấu tranh của người nghệ sĩ tài ba với bọn phát xít độc ác.
- Một loạt các hình ảnh: “đi lang thang về miền đơn độc”, “vời vàng trắng chênh choáng”, “trên yên ngựa mỗi mòn” thể hiện Lorca tuy là một người hùng tự do nhưng lại vô cùng đơn độc trên cuộc đời đấu tranh vì quá trình cách tân nghệ thuật và cho nền dân chủ.

b. Lorca cùng với cái chết đầy bi thương

- Hình ảnh của Lorca hiện lên đầy khí phách và yêu đời, “nghêu ngao” những câu ca ngợi ca sự tự do trên quê hương của mình là đất nước Tây Ban Nha.
 - Cái chết bi thảm và đầy oan khuất “bỗng” ập tới với người nghệ sĩ tài ba. Cả đất nước Tây Ban Nha phải “kinh hoàng”, tiếc thương trước sự ra đi của người nghệ sĩ và của cả nghệ thuật văn học chân chính.
 - Dù phải đối diện với cái chết, Lorca vẫn vô cùng hiên ngang, say sưa với con đường cách tân nghệ thuật thông qua hình ảnh “chàng đi như người mộng du”.
- c. Lor-ca là một người nghệ sĩ mãi bất tử trong miền nghệ thuật chân chính
- “tiếng ghi ta nâu” hay “bầu trời cô gái ấy”: màu nâu làm liên tưởng đến màu của vỏ đàn, màu của đất mẹ, màu của những đôi mắt, mái đầu, làn da của người thương yêu. Đó là

nguồn cảm hứng trong con đường làm nghệ thuật của Lorca (ông hoạt động vì quê hương, tình yêu và vì chính miền nghệ thuật chân chính).

- “tiếng ghi ta lá xanh”: đây là nghệ thuật của Lor-ca khi gắn với tuổi trẻ, với sức mạnh bền bỉ.

- “tiếng ghi ta tròn bọt nước vỡ tan” “tiếng ghi ta rờn rờn/máu chảy”: diễn tả sự mong manh của miền nghệ thuật chân chính, về cái chết bi thảm của người nghệ sĩ.

- Số phận nghệ thuật của Lor-ca sau khi người nghệ sĩ ấy ra đi:

“Không ai chôn ... mọc hoang”: con đường cách tân nghệ thuật của Lorca giờ đây không còn ai có thể bước tiếp, bởi vậy nghệ thuật đó không thể được thừa kế, duy trì.

Mặt khác, có thể Lorca đã ra đi nhưng miền nghệ thuật chân chính thì vẫn còn đó, vẫn bất khuất và tồn tại theo thời gian như sức sống mạnh mẽ của những ngọn cỏ hoang ven đường.

- “giọt nước mắt” chính là sự thương xót, “vàng trắng” thể hiện niềm tin trong nghệ thuật, dù ở một nơi tối tăm mịt mù thì tâm hồn trong sáng của Lorca vẫn sẽ soi sáng cho những thế hệ sau.

- Lorca đã ra đi thông qua hình ảnh “đường chỉ tay đã đứt”, từ giả cõi đời hữu hạn để đến với thế giới vô hạn bên kia bằng phương tiện “chiếc ghi ta” là một biểu tượng đặc trưng của nghệ thuật.

- “ném lá bùa”, “ném trái tim”: là những hành động giải thoát của Lorca ngay sau khi ra đi. Người nghệ sĩ tài ba ý thức được rằng “cái chết” của bản thân chính là động lực để nghệ thuật được tái sinh một cách mạnh mẽ, để thế hệ sau có thể tiếp tục cách tân theo nhiều hướng khác nhau.

Liên hệ mở rộng: ý thức của Lorca cũng được thể hiện thông qua lời đề từ của bài thơ là “khi tôi chết hãy chôn tôi với cây đàn”: hình ảnh thể hiện sự gắn bó sâu sắc của Lorca với nghệ thuật, cũng mang đến một thông điệp với thế hệ sau rằng cần phải vượt qua án ngữ nghệ thuật của bản thân.

- Giai điệu “Li-la li-la li-la”: thể hiện tiếng ghi ta mãi mãi bất tử dù cho người nghệ sĩ đã ra đi, có thể đó cũng chính là hình ảnh vòng hoa tử đinh hương tiễn linh hồn của người nghệ sĩ chân chính Lorca.

Kết bài: Nêu những cảm nghĩ về hình ảnh của Lorca thông qua tác phẩm.

Qua việc soạn bài Đàn ghi ta của Lorca trong [sgk Văn 12 tập 1](#), mong rằng các em có thể biết cách phân tích các nội dung và nghệ thuật trong bài. Tác phẩm này là một tác phẩm vô cùng ý nghĩa, thể hiện được niềm tiếc thương với người nghệ sĩ thiên tài. Các em hãy đọc bài và cảm nhận cùng với VUIHOC tác phẩm hay và giàu cảm xúc này. Ngoài ra, để học thêm những kiến thức hay về ngữ văn nói riêng và các môn học khác nói chung, nhanh tay truy cập website vuihoc.vn hoặc đăng ký các khoá học với thầy cô VUIHOC ngay nhé!

Nguồn tham khảo chi tiết:

<https://vuihoc.vn/tin/thpt-soan-bai-dan-ghi-ta-cua-lorca-1833.html>

More:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1OBQOsdzb639aRc7GKd1yzqZfoqnG4Y4Uu8y_J0H38M/edit?usp=sharing

<https://docs.google.com/document/d/1r-GhWX5teU1lhwP0GIAiIRYLkyTZ-8sFqbennuJxTa8/edit?usp=sharing>

<https://drive.google.com/file/d/1bQMAeai8olBnRGv8DZ9QYBfVh40UuFYx/view?usp=sharing>

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd57gaxwG1a5aajOMN81mw9D4GYQwRvyJvLaQOSnbLtyvUDGQ/viewform>

https://docs.google.com/presentation/d/1QeoVWr31chk0D551GbkJM_D6KQnbjUO6GiKY71u2zFM/edit?usp=sharing

<https://docs.google.com/drawings/d/14SjDIUUyzMpQG8FlwZOgt1G9suQkUJhBnt5ziVBLBiY/edit?usp=sharing>

https://www.google.com/maps/d/edit?mid=12NOII0Mz0OypFe66LIL_OzVsqrErBk3s&usp=sharing

<https://photos.app.goo.gl/j5ng67vBWAWiyZvN6>

<https://colab.research.google.com/drive/1x2JDUT5CyxpUEr6ztM7Od6cgwlwj9p2?usp=sharing>

<https://sites.google.com/view/soanvan12/soan-bai-dan-ghita-cua-lorca>

https://drive.google.com/file/d/1-FOeLUKgxCttyE72g0vgoYiaSZldCEgH/view?usp=drive_link